

зобов'язаний вказати, у чому конкретно виявилася спрямованість правочину на порушення публічного порядку. Правові наслідки правочину, визнаного недійсним за таких підстав, визначаються загальними правилами щодо правових наслідків недійсних правочинів - ст. 216 ЦК України.

Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки: аналіз стану наукової розробленості теми

Беловалова Н.Ю., студент 3-К курсу ННІЗН НАВС

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Бичкова С.С.

Важливе місце серед інститутів цивільного права займає інститут відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. Сьогодні постійно виникає велика кількість відповідних цивільно-правових спорів. Тому дослідження поняття джерела підвищеної небезпеки неминуче пов'язане з аналізом як законодавчих положень, так і практики їх застосування.

Поняття джерела підвищеної небезпеки на рівні закону (легальна дефініція) закріплено в ст. 1187 ЦК України, відповідно до якого під джерелом підвищеної небезпеки розуміють діяльність, пов'язану з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів, механізмів та обладнання, використанням, зберіганням хімічних, радіоактивних, вибухо- і вогнєнебезпечних та інших речовин, утриманням диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо, що створює підвищену небезпеку для осіб, які цю діяльність здійснюють, та інших осіб.

В юридичній літературі містяться альтернативні визначення. Так, Г.Л. Пендяга розглядає джерело підвищеної небезпеки як об'єкт матеріального світу, який не піддається повному контролю з боку людини, здатний завдати шкоду оточуючим в процесі ризикової діяльності (використання, зберігання, утримання транспортних засобів, механізмів та обладнання, використання, зберігання або виготовлення хімічних, радіоактивних, вибухо- і вогнєнебезпечних та інших речовин, утриманням диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо) [3, с. 8].

Умовами відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, є протиправність поведінки заподіювача шкоди; наявність цієї шкоди у потерпілого і причинного зв'язку між ними. Слід наголосити, що відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки, належить до такого виду відповідальності, яка має здатність виникати навіть без вини.

Шкода, завдана джерелом підвищеної небезпеки, відшкодовується особою, яка володіє об'єктом, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку. Особи, які спільно завдали шкоди, тобто завдали неподільної шкоди взаємопов'язаними, сукупними діями, або діями з єдністю наміру, несуть солідарну відповідальність перед потерпілими.

Особи, які здійснюють діяльність, що є джерелом підвищеної небезпеки, за шкоду, завдану внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки іншим особам, несуть солідарну відповідальність перед потерпілими [2, с. 124]. Спір про відшкодування шкоди, завданої при цьому самим джерелом підвищеної небезпеки кожним із їх володільців перед іншим із них, вирішується за правилами ст. 1188 ЦК України, а саме: шкода, завдана одному з володільців з вини іншого, відшкодовується винним; не відшкодовується шкода, завдана володільцю лише з його вини; за наявності вини всіх володільців розмір відшкодування визначається судом у відповідній частці залежно від обставин, що мають істотне значення (тобто залежно від ступеня

вини кожного); у разі відсутності вини володільців у взаємному завданні шкоди жоден із них не має права на відшкодування.

Суди мають розрізняти випадки, коли внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки шкоди завдано самим володільцям цих джерел, від випадків, коли шкоди завдано іншим особам. В останньому випадку особи, які спільно завдали шкоди, зобов'язані її відшкодувати незалежно від їхньої вини.

Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки, виключається за наявності таких обставин, як непереборна сила та умисел потерпілого. Обов'язок доведення цих обставин законом покладається на володільця джерела підвищеної небезпеки, оскільки діє цивільно-правова презумпція вини заподіювача шкоди.

Отже, сучасний стан правового регулювання правовідносин у сфері відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, потребує вдосконалення, існує необхідність внести певні зміни та доповнення до чинного законодавства. Зокрема, норму ч. 5 ст. 1187 ЦК України слід викласти в новій редакції: «Особа, яка здійснює діяльність, що є джерелом підвищеної небезпеки, відповідає за завдану шкоду, якщо вона не доведе, що шкоди було завдано внаслідок непереборної сили або умислу потерпілого чи в разі виправданого ризику».

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №№ 40-44. - Ст. 80. - С. 356.
2. Мануїлова К. Суб'єктний склад у зобов'язаннях з відшкодування шкоди, заподіяної джерелом підвищеної небезпеки / К.Мануїлова // Юридичний вісник. - 2012. - № 3. - С. 121—126.
3. Пендяга Г. Л. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Г. Л. Пендяга ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. - К., 2008. - С. 8.

Специфіка цивільно-правової відповідальності за шкоду завдану внаслідок порушення договору перевезення залізничним транспортом

Бикова А.В., студент ННІЗН НАВС

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор *Заїка Ю.О.*

У наш час - час коли кожна цивілізована людина весь час перебуває під впливом урбанізованого середовища і змушена користуватися його продуктами транспорт відіграє одну з ключових ролей не лише у професійній діяльності, а й у повсякденному житті кожного члена нашого суспільства.

Залізничний транспорт - є видом масового транспорту, який здатний перевозити велику кількість пасажирів. Перевізні спроможності залізничного транспорту досить велика; вона обмежена тільки умовами такого перевезення та якістю транспорту.

За договором перевезення пасажирів одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу - також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзда у разі здавання багажу - також за його провезення. Конвенція про міжнародні залізничні перевезення (далі КОТІФ) дає інше визначення такої угоди: згідно з договором перевезення перевізник зобов'язується перевозити пасажирів, а також за потреби багаж і транспортні засоби до місця призначення та видати багаж і транспортні засоби у місці призначення ГІ.

Специфіка договору перевезення пасажирів виражається в тому, що цей вид договору належить до договорів приднання, тобто мова йде про те, що